

Tomáš Špidlík

Bidden in het hart

Een inleiding tot het gebed

uitgeverij
Betsaida
's-Hertogenbosch

Inhoud

Inleiding	9
1	
De noodzaak van het gebed	15
2	
Wat we God kunnen vragen	25
3	
Tot wie het gebed gericht is	33
4	
Bidden in de geest of ook in het lichaam?	39
5	
Het vocale gebed	45
6	
Liturgisch gebed	51
7	
Reflecterend, meditatief gebed	55
8	
Contemplatie	61
9	
Het onophoudelijk gebed	69
10	
Het gebed van het hart	73

Inleiding

Een geestelijke vader of moeder is iemand die geestelijk leven – een leven in Gods Geest – genereert in een andere persoon. Het is iemand van wie we er niet aan twifelen dat hij of zij wordt bijgestaan door de Heilige Geest, iemand met een grote kennis van het menselijke hart. Het zijn mensen die tegelijkertijd opvallend wijs én opvallend normaal zijn. Over het algemeen hebben ze een goed gevoel voor humor en als het de ander tegenzit in het leven hebben ze oprecht verdriet samen met hem. Ze helpen de ander, net zoals een goede ouder, om in Gods Geest de mens te worden die door God bedoeld is. Als geestelijke vader of moeder weten ze zich bovenal en op de eerste plaats zelf kind van God en het is vanuit dit kind-zijn dat zij, met de hulp van God, in staat zijn de ander kind van God te laten worden, om het nieuwe leven in hem, ontvangen in het doopsel, tot bloei te laten komen. Tegenwoordig, en zeker in het Westen, zijn deze mensen niet zo heel gemakkelijk te

vinden. Maar pater Špidlík, de auteur van dit boekje, was zo iemand.

Tomáš Špidlík werd op 17 december 1919 geboren te Boskovice, in het huidige Tsjechië. Na de middelbare school ging hij filosofie en literatuur studeren aan de universiteit van Brno. Een jaar later brak echter de Tweede Wereldoorlog uit en moest hij zijn studie afbreken. In hem groeide het verlangen om jezuïet te worden en in 1940 begon hij aan het noviciaat in Benešov, dichtbij Praag. Tijdens de oorlog moest hij zijn studies regelmatig onderbreken om dwangarbeid te verrichten, eerst voor de Duitsers, daarna voor de Roemenen en weer later voor de Russen. Na de oorlog vertrok hij naar Nederland om er theologie te studeren in Maastricht. Hier werd hij in 1949 tot priester gewijd. Het jaar erna verbleef hij in Florence omwille van zijn geestelijke vorming als jezuïet, en in 1951 werd hij gevraagd om naar Rome te komen om er voor de Vaticaanse Radio te werken. Hij zou vervolgens de rest van zijn leven in Rome blijven. Bij de Vaticaanse Radio maakte hij programma's voor de landen achter het IJzeren Gordijn en verwierf hij faam met zijn preken die in meerdere talen werden vertaald. Gedurende 38 jaar was hij verantwoordelijk voor de geestelijke

vorming van priesterstudenten op het pauselijk college Johannes Nepomuk (voorheen het Boheemse seminarie). Al die tijd bleef hij ook studeren. Met name de oosters-christelijke theologie en spiritualiteit genoten zijn interesse en hij werd een groot expert op dit gebied. Het is mede dankzij hem dat we tegenwoordig niet alleen de geschiedenis van deze spiritualiteit bestuderen, maar ook kunnen spreken van een coherente theologische benadering. Het werk van pater Špidlík is de vrucht van vele jaren onderzoek en reflectie, waarin hij ook zeker oog had voor de laatste culturele ontwikkelingen. Met een open houding bestudeerde hij de oosters-christelijke spiritualiteit, die een bron van vitaliteit kan zijn voor de wereld van vandaag. Hij bleek in staat zowel verbanden te kunnen leggen tussen de theologie en het dagelijks leven, alsook deze toegankelijk te maken voor een breed publiek. In 1990 ging hij met emeritaat, maar hij bleef lezingen geven voor grote groepen belangstellenden. Ook maakte hij vele reizen, bijvoorbeeld naar zijn geboorteland Tsjechië en naar Rusland, waar hij ontvangen werd in het Kremlin. In 1991 verhuisde hij naar het Centro Aletti, een bijzonder apostolaat van de jezuïetenorde, waar de oosters-christelijke traditie bestudeerd wordt in samenhang met

eigentijdse problemen. De rest van zijn leven zou Špidlík in het Centro Aletti blijven. Als geestelijk vader zou hij er heel wat geestelijke kinderen voortbrengen, waarvan velen op hun beurt zelf weer geestelijke vader of moeder zouden worden. In maart 1995 preekte pater Špidlík de *Geestelijke Oefeningen* voor paus Johannes Paulus II en de kardinalen van de curie. Acht jaar later creëerde de paus hem tot kardinaal. Kardinaal Tomáš Špidlík, groot kenner van de oosters-orthodoxe en ignatiaanse spiritualiteit, inspirator van het Tsjechische volk tijdens de communistische onderdrukking en een vader voor velen, overleed op 16 april 2010.

Špidlík liet veel publicaties na, maar één van zijn bestverkochte werken is *Bidden in het hart*, een klein mooi boekje over het christelijke gebed. Het is moeilijk iets te zeggen over het gebed, want het is als het leven zelf; niet direct in definities te vangen, dient het leven vooral geleefd te worden. Zo geldt het ook voor ons gebed. Als een echte vader neemt hij in dit boekje de lezer bij de hand en doorloopt met hen de verschillende fases en facetten van het gebed. Het is geschreven in de vorm van vraag en antwoord. De vragen komen voort uit wat hem in de loop van zijn leven als geestelijk vader werd voor-

gelegd. Moge deze vertaling een handreiking zijnerzijds zijn voor iedereen die oprecht zoekt naar een zuiver hart, naar een persoonlijke dialoog met de Heer en naar een waarlijk christelijk bestaan in het gewone dagelijks leven.

Noortje van Seters